

Čís. 6105.

Přečin podle § 486, čís. 2 tr. zák. se promlčuje v jednom roce.

Skutková podstata jeho čtvrtého případu není naplněna již tím, že dlužník nenavrhl zahájení vyrovnacího nebo konkursního řízení, nýbrž teprve tím, že se k tomu přidružil moment poškození věřitelů, umožněný opominutím návrhu, ať již poškození nastalo činností dlužníka samého (vyjímaje činnost zachycenou ostatními případy § 486, čís. 2 tr. zák.) nebo zásahem zvenčí.

Pachatel odpovídá za každé jednotlivé poškození věřitelů takto nastalé. Včasnost návrhu vyrovnacího nebo konkursního, to jest otázku, zda pachatel mohl návrhem čeliti konkrétnímu poškození věřitelů, nutno proto zkoumati s hlediska každého jednotlivého poškození zvlášť.

Promlčení tohoto omisivního deliktu výsledného počíná dobou, kdy přestala možnost navrhnouti ještě s úspěchem řízení vyrovnací nebo konkurs, vedoucí aspoň k částečnému stejnoměrnému uspokojení pohledávek věřitelů.

Nastalo-li poškození věřitelů tím, že některý věřitel získal k části pachatelova jmění právo na oddělené uspokojení ve smyslu § 14 vyr. řádu a § 13 konk. řádu, je pro včasnost návrhu rozhodná doba, do níž mohl pachatel vzhledem k ustanovením těm přivoditi ještě zánik tohoto práva.

U přečinu podle § 486, čís. 2 tr. zák. se k promlčení zpravidla nevyžaduje, aby byla splněna podmínka § 531, písm. b) tr. zák.

(Rozh. ze dne 18. ledna 1938, Zm II 531/37.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu, jímž byl stěžovatel vinným uznán přečinem úpadku z nedbalosti podle § 486, č. 2 tr. z., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu první stolice, aby o ní znovu jednal a rozhodl.

Z d ů v o d ů :

Zmateční stížnosti nelze upříti oprávnění, pokud, dovolávajíc se důvodu zmatečnosti podle čís. 9 b) § 281 tr. ř., vytýká rozsudku mylný výklad zákona v otázce promlčení.

Promlčecí lhůta činí při přečinu § 486, č. 2 tr. zák., stíhaného trestem tuhého vězení, jeden rok.

Pro počátek promlčení je rozhodná doba, kdy byla ukončena trestná činnost, takže za dobu spáchání deliktu je pokládati okamžik, kdy pachatel učinil poslední dluh nebo poslední splátku nebo nenavrhl, pokud se tak ještě včas státi mohlo, vyrovnací řízení nebo vyhlášení úpadku (rozh. č. 3158 Sb. n. s. a jiná).

Ze spisů je patrné, že první stíhací úkon pro souzený skutek se stal dne 12. května 1937, kdy došlo soudní kanceláři nařízení soudcovo k vy-

dání obsílky na stěžovatele jako obviněného. Rozsudek zjišťuje, že obžalovaný učinil poslední dluhy a poslední splátky v době nejpozději do konce roku 1935. Vzhledem k tomu je nepochybné, že od těchto činů uplynula do prvního stíhacího úkonu delší doba, než je promlčecí. Podle § 486, čís. 2 tr. z. může však k poškození věřitelů dojít nejen činy právě uvedenými, nýbrž i tím, že dlužník včas nenavrhne řízení vyrovnací nebo zahájení konkursu. Skutková podstata přečinu podle § 486, čís. 2 tr. z. není v takovém případě naplněna již samým opominutím včasného návrhu na zavedení řízení vyrovnacího nebo řízení konkursního, nýbrž musí se k tomu přidružit ještě moment věřitele poškozující a opominutím zmíněných návrhů umožněný, ať jde o vlastní činnost dlužníka, jenž jmění na příklad sám pro sebe spotřebuje, nebo zmenšuje nepoměrnými příspěvky k dobročinným účelům, či ať jde o zásah zvenčí, na př. znehodnocení zboží uplynutím doby nebo vedení exekuce se strany jednotlivého věřitele za účelem uspokojení jeho pohledávky na úkor ostatních věřitelů majících nárok na stejnoměrné uspokojení (srovn. Lehmann, Komentář, str. 355). O tento posléz uvedený nejobvyklejší případ jde v souzené věci. Z toho plyne, že kdo přes nastalou neschopnost platit neučiní zmíněný návrh, není trestný, dokud se tím stav jmění nezhoršuje (rozh. čís. 3315 víd. sb., Altmann, Die Krida, str. 41), a že s druhé strany dlužník — nehledíc k případům činění nových dluhů, splácení dluhů nebo zřízení zástavy — odpovídá za každé jednotlivé poškození věřitelů, pokud má svou příčinu v opominutí nahoře uvedených návrhů; jeť účelem zmíněného ustanovení, aby nebyli věřitelé připraveni o ochranné účinky řízení vyrovnacího nebo konkursního (Löffler v komentáři Bartsch-Pollakovu, str. 544). Za dobu spáchaného deliktu a tím za dobu, kdy počíná běžeti promlčení, je proto v těchto případech považovati dobu, kdy pachatel nepodáním uvedených návrhů způsobil věřitelům určitou škodu (rozh. čís. 2067, 3158 Sb. n. s.). Rozhodná je tudíž doba, kdy návrh neučinil, pokud se tak ještě včas státi mohlo (rozh. čís. 3707 Sb. n. s.). Moment včasnosti je tudíž posuzovati s hlediska každého jednotlivého poškození, nebo jinými slovy, nutno zkoumati, zda pachatel mohl podáním návrhu na zavedení vyrovnacího nebo konkursního řízení čeliti konkrétnímu poškození věřitelů.

Hledíc k tomu, že je tedy zapotřebí příčinné souvislosti mezi opominutím návrhů, o něž jde, a poškozením věřitelů, a že u deliktů omisivních, a to i u omisivního deliktu výsledného, o jaký jde u čtvrtého případu § 486, čís. 2 tr. z., počíná promlčení tou dobou, kdy přestala možnost dostáti příslušné povinnosti ke konání (rozh. čís. 3012 Sb. n. s., Miříčka, Trestní právo hmotné, str. 127), je tu pro zkoumání otázky promlčení též směrodatné, do kdy mohl obžalovaný ještě ve prospěch věřitelů a s kladným účinkem pro věřitele navrhnouti řízení vyrovnací nebo zahájení konkursu. K poškození věřitelů opominutím takového návrhu může totiž dojít jen tehdy, když jsou pro takový návrh dány zákonné předpoklady, to jest, když návrh má vyhlídku, že mu soud vyhoví, a když může v konkrétním případě vésti aspoň k částečnému stejnoměrnému zaplacení pohledávek věřitelů.

Pro řešení otázky, o niž jde, nezáleží ovšem v souzeném případě na tom, kdy došlo k provedení veřejných dražeb v exekuční věci E 1946/36 okresního soudu v B., což pokládá napadený rozsudek neprávem za postačující pro vyloučení promlčení, nýbrž jde, hledíc k § 13 konk. řádu a k § 14 vyrovn. řádu, o to, kdy a v jakém rozsahu byla dotčená exekuční zástavní práva založena. Při tom je totiž přihlížeti k tomu, že nehledíc k určitým výjimkám podle § 13 řádu konkursního zanikají prohlášením konkursu práva na oddělené uspokojení, kterých věřitelé na úpadcově jmění nabyli exekucí v posledních šedesáti dnech před prohlášením konkursu, a že podle § 14 vyrovnacího řádu zahájením vyrovnacího řízení zanikají práva na oddělené uspokojení, kterých věřitelé nabyli exekucí v posledních šedesáti dnech před zahájením vyrovnacího řízení. Hledíc k těmto zákonným ustanovením nutno si tedy uvědomiti, že po uplynutí doby 60 dnů od vzniku exekučních zástavních práv nemohl již návrh na zahájení řízení vyrovnacího a zahájení konkursu zachytiti onu část jmění obžalovaného, která byla předmětem zmíněných exekučních zástavních práv. Od této doby, kdy takto přestala pro úpadce možnost dostáti povinnosti k podání zmíněných návrhů co do právě uvedené části jmění, počíná tedy, pokud jde o poškození věřitelů založením oněch exekučních zástavních práv, běžeti promlčecí lhůta pro přečin podle § 486, čís. 2 tr. z., spáchaný čtvrtým případem (opominutím návrhu na řízení vyrovnací nebo zahájení konkursu). Pokud tu bylo ovšem ještě jmění zmíněným exekucím nepodrobené, které by podle svého rozsahu a své výše samo o sobě ještě opodstatňovalo zákonné předpoklady pro podání návrhu na řízení vyrovnací nebo zahájení konkursu, mohl se arcí obžalovaný dalším nepodáním návrhů v § 486, čís. 2 tr. z. uvedených znovu dopustiti poškození věřitelů, pro něž by zase běželo samostatné promlčení podle zásad nahoře vytčených.

Z toho, co předesláno, vyplývá, že nalézací soud, pokud vyloučil promlčení již hledíc k tomu, že došlo v polovici dubna 1937 a před tím dne 23. května 1936 ve věci E 1946/36 okresního soudu v B. k dražbám, řešil otázku promlčení nesprávně a trpí proto rozsudek zmatkem čís. 9 b) § 281 tr. ř.

Poněvadž však podle rozsudkových zjištění nelze ve smyslu hořejších směrnic poznati, kdy obžalovaný opominutím zmíněných návrhů poškodil věřitele, kdy zanikla jeho povinnost učiniti tyto návrhy a kdy důsledkem toho začalo běžeti promlčení, není možno nejvyššímu jako zrušovacímu soudu rozhodnouti ihned ve věci samé, nýbrž bylo věc vrátiti soudu prvé stolice k novému projednání a rozhodnutí.

K tomu se podotýká, že co se týče dalších předpokladů promlčení, vytčených v § 531, písm. a) — c) tr. z., nebylo především tvrzeno, že obžalovaný má ze svého činu v rukou užitek. Že obžalovaný způsobil svým jednáním svým věřitelům škodu, rozsudek sice zjistil, avšak podmínka nahrazení škody platí podle výslovného ustanovení § 531, písm. b) tr. z. jen, pokud to dopouští povaha trestného činu, tudíž jen pro delikty, při kterých lze se nadíti toho, že škoda bude nahrazena v promlčecí lhůtě. Nejvyšší jako zrušovací soud vyslovil opětovně o přečinu podle § 486,

čís. 2 tr. z., že náleží k deliktům, k jichž promlčení se zpravidla nevyžaduje, aby byla splněna podmínka § 531, písm. b) tr. z. (rozh. čís. 2198, 2523 Sb. n. s.). Povahou tohoto přečinu kotví v platební neschopnosti, skutková podstata jeho vyžaduje po stránce subjektivní nedbalost s účinkem poškození věřitelů a platí zde zásada, že nemá být porušena stejnoměrnost uspokojení věřitelů v případě, že dlužník je neschopen platit ve smyslu řečeného místa zákona. Proto tu ani zákon, ani povaha věci nepřipouští, aby použitím ustanovení § 531, písm. b) tr. z. bylo žádáno na pachateli, aby nahradil škodu v promlčecí lhůtě, což by zpravidla předpokládalo, aby uspokojil věřitele zase porušením zásady stejnoměrného uspokojení věřitelů ve smyslu předpisů o vyrovnacím neb úpadkovém řízení. Výjimečné okolnosti, jež by snad dovoľovaly obžalovanému, aby nahradil — a to všem věřitelům stejnoměrně — škodu činem způsobenou z majetku, jímž může volně disponovati, nebyly tvrzeny.

Zda jest splněna třetí podmínka (§ 531, písm. c) tr. z.), podle níž se vyžaduje, aby se pachatel ve lhůtě promlčecí nedopustil soudně trestného činu, nelze zrušovacímu soudu rozhodnouti. Nestačí tu jen výpis z rejstříku trestů, nýbrž bude třeba, aby bylo ještě jiným vhodným způsobem zjištěno, zda obžalovaný nespáchal v promlčecí lhůtě soudně trestný čin.

Čís. 6106.

K § 5 tr. zák.

Návod předpokládá vždy úmyslné působení na vůli přímého pachatele, v němž má tak být vzbuzeno rozhodnutí spáchatí určitý trestný čin.

Kdo pachateli bez dorozumění s ním opatří jen příležitost k spáchání deliktu, může se dopustiti spoluviny ve formě pomoci, směřoval-li jeho úmysl k podporování pachatele, ale nedopouští se návodu k trestnému činu.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1938, Zm II 552/37.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl zmateční stížnost obžalovaného B. do rozsudku krajského soudu, jímž byli uznáni vinnými obžalovaná A. zločinem podvodu podle §§ 197, 199 a) tr. z. a obžalovaný B. zločinem spoluviny na podvodu podle §§ 5, 197, 199 a) tr. z.

Z d ů v o d ů:

Co se týče hmotněprávního zmatku podle § 281, čís. 9 a) tr. ř., nutno v souladu se zmateční stížností označiti za právně pochybený názor nalézacího soudu, že stěžovatel již tím, že vedl svou manželku jako svědkyni o nepravdivé okolnosti, dal ve smyslu § 5 tr. z. úmyslně podnět ke spáchání trestného činu (zločinu podvodu podle §§ 197, 199 a) tr. z.). Touto činností byl by stěžovatel sice třeba úmyslně manželce umožnil vydání křivého svědectví, pokud se týče byl by jí k tomu poskytl příležitost, leč v tom se ještě nevyčerpává pojem návodu po rozumu § 5 tr. z.